

Constitucions catalanes

De Viquipèdia

(S'ha redirigit des de: Constitucions de Catalunya)

Originàriament les **constitucions** eren les lleis promulgades pels emperadors romans. A Catalunya va persistir el concepte romà i s'anomenaven **constitucions de Catalunya** a les normes promulgades pels comtes de Barcelona i aprovades per les Corts Catalanes. Les constitucions es diferenciaven dels «capítols de cort» i «actes de cort» pel fet d'aparèixer com a iniciativa del comte, sotmesa a l'aprovació dels braços en les Corts, fet sense precedents a Europa. Tenien preeminència sobre les altres normes legals i només podien ser revocades en les corts generals del Principat. Les constitucions podien modificar fins i tot els Usatges i els privilegis, encara que fossin irrevocables. Com a dret paccionat no podien contradir-se per decrets o sentències reials.

Les Corts Catalanes segons una miniatura d'un incunable del segle XV

Taula de continguts

- 1 Història
 - 1.1 Origen: Les Corts de Barcelona
 - 1.2 Abolició fàctica: Els Decrets de Nova Planta
 - 1.3 Promesa de restauració: La Tercera Guerra Carlina
- 2 Dret paccionat
 - 2.1 Exemples de Constitucions
 - 2.1.1 Introducció
 - 2.1.2 Inviolabilitat del domicili
 - 2.1.3 Inviolabilitat de les comunicacions
 - 2.1.4 Sobirania de la llei
 - 2.1.5 Garanties processals
 - 2.1.6 Jurisdicció catalana
 - 2.1.7 Dret de reparació
- 3 Vegeu també
- 4 Referències
- 5 Enllaços externs

Història

Origen: Les Corts de Barcelona

Les primeres constitucions catalanes són de les corts de Barcelona del 1283. Les últimes van ser promulgades per les corts del 1702.

Les compilacions de les constitucions i altres drets de Catalunya van seguir la tradició romana del Còdex. La primera compilació fou prescrita per Ferran I, a suggeriment de les corts de Barcelona (1413). A les Corts de Barcelona (1493), amb Ferran II, es fa una nova recopilació acabada el 14 de febrer de 1493^[1]. Posteriorment, es va divulgar en edició del 1495, junt amb els Usatges de Barcelona:

- *Usatges de Barcelona, constitucions, capítols i actes de cort i altres lleis de Catalunya.*

Les compilacions acordades en les corts de Montsó (1585) i del 1702 foren publicades dividides en tres volums:

- *Constitucions i altres drets de Catalunya*
- *Pragmàtiques i altres drets de Catalunya*
- *Constitucions i altres drets de Catalunya superflus, contraris i corregits.*

Abolició fàctica: Els Decrets de Nova Planta

El Rei Felip V abolí els drets històrics dels catalans escrits en les Constitucions (les quals constitucions garantien les llibertats catalanes) mitjançant el dret de conquesta i després d'una derrota militar. La derogació de fet, que no de dret, de les Constitucions de Catalunya es féu de forma il·legal, atès que no es reformaren les Constitucions seguint les mateixes normes que hi havia reglamentades, sinó amb els Decrets de Nova Planta, llarguíssima col·lecció de disposicions que a la pràctica les va convertir en inaplicables^[2].

Segons les pròpies constitucions, com a dret paccionat no podien contradir-se per decrets o sentències reials:

...Statuim i ordenem que les Constitucions de Cathalunya, Capítols, y Actes de Corts no pugan esser revocades, alterades, ni suspeses, sino en Corts Generals i si lo contrari sia fet no tinga ninguna força ni valor (lib. 1.tit.17.const.19.pag.52)

Tot i així cal afegir, que al menys en el cas de Catalunya, el Decret de Nova Planta conté reformes gairebé exclusivament del sistema judicial, deixant intacte el Dret Civil, de les *Constitucions Catalanes*, en virtut de l'article 56

([http://www.mcu.es/archivos/lhe/Consultas/imagen.jsp?](http://www.mcu.es/archivos/lhe/Consultas/imagen.jsp?cod=003646&pos=12)

[cod=003646&pos=12](http://www.mcu.es/archivos/lhe/Consultas/imagen.jsp?cod=003646&pos=12)) del Decret per al Principat de Catalunya que

diu textualment: "En todo lo demás que no esté previsto en capítulos precedentes de este decreto, se observen las constituciones que antes había en Cataluña; entendiéndose, que son de nuevo establecidas por este decreto, y que tienen la misma fuerza y vigor que lo individual mandado en él." També respecta altres institucions, com el Consolat de Mar (article 57) i el Col·legi de Notaris de Catalunya (article 49), ferint-los però de mort, en derogar les institucions responsables de la seva reforma i actualització, i no fer les previsions substitutòries corresponents.

Promesa de restauració: La Tercera Guerra Carlina

Durant la Tercera Guerra Carlina (1872-1876), les forces carlistes van arribar a ocupar algunes ciutats de la Catalunya interior. Isabel II era a l'exili i el rei Amadeu I, monarca des de 1871, no era gaire popular. Carles VII, nét de Carles V, va prometre a catalans, valencians i aragonesos el retorn dels furs i les **constitucions** que havia abolit Felip V.

Compilació del 1413

Tercer volum de la compilació del 1585

La promesa no arribaria mai a complir-se en no tenir èxit la revolta carlista i finalment Carles VII va fugir a França, el 27 de febrer de 1876 el mateix dia que Alfons XII va entrar a Pamplona.

Dret paccionat

Com a text legal amb llarga història, les Constitucions de Catalunya van anar evolucionant amb els anys, i l'experiència que aportaven cada una de les dificultats per les que passaven les Corts Catalanes en la seva dilatada experiència d'exercir el poder sobre Europa i el Mediterrani. A principis del segle XVIII, disposaven ja de molts dels mecanismes d'un text jurídic modern, com ara limitacions i separacions de poders o la previsió de la seva pròpia reforma.

Degut a la forma en que a Catalunya es pactaven les lleis, el que es coneix com a pactisme, Catalunya disposava ja al segle XVIII doncs, d'una estructura institucional d'Estat, amb la reserva amb que aquest concepte es pot fer servir abans del segle XIX, amb tots els atributs d'una entitat sobirana i de les funcions pròpies d'una comunitat política evolucionada que tenia el seu referent jurídic en les Constitucions i el seu màxim òrgan representatiu en les Corts.

De fet, és precisament la defensa d'aquestes lleis i institucions pròpies, el que expliquen el patriotisme català durant els segles XVII i XVIII, i la resistència que porta a l'11 de setembre de 1714.

Exemples de Constitucions

Els següents exemples mostren que són més avançades que moltes de les lleis de la Europa del segle XIX, i el retard que va suposar per a Catalunya la seva abolicció de fet. En el terreny fiscal, la nostra terra no ha tornat a tenir mai més la autonomia d'abans dels decrets de Nova Planta.

Introducció

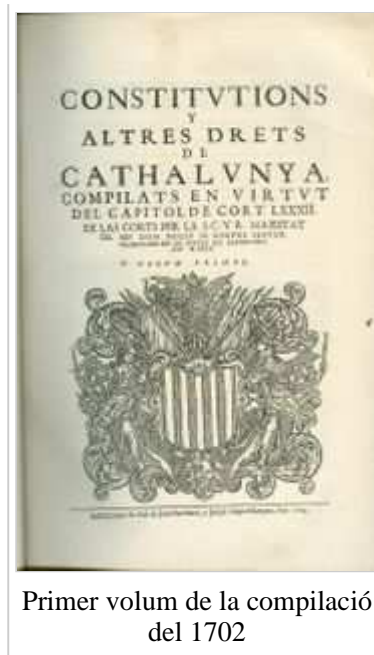
«Supplica la dita Corr, que vos Senyor, e la Senyora Reyna, e vostre Illustre Primogenit, e vostres, e lurs Successors, paguets, e maners, e façars pagar los drets del dit General, com sie Senyor evident cosa, lo dit General redundar en gran vitalitat, e honor de vostra Reyal corona. Plau al Senyor Rey de si mateix, de la Reyna, e de sos fills». (De Drets del General- Tit. XXVI, Llibre IV de las Constitucions de Cathalunya) Ferrando Primer en la Cort de Barcelona, Any M.CCCC.xij. Cap. de Corr. iij.

Inviolabilitat del domicili

«La llar catalana, com á domicili de la familia natural, la corporació, la comunitat, etc., es inviolable [...] Si algú promogués ó cooperés á guerres civils ó intestines, si es refugia en el seu domicili propi, no es castigat» (Constitucions de Pau i Treva de Déu)

Inviolabilitat de les comunicacions

«A Catalunya, la correspondencia es inviolable.» (Cort de Barcelona, any 1702)

Primer volum de la compilació del 1702

Sobirania de la llei

(*Vegeu Constitució de l'Observança*).

«Poch valdría fer Lleis i Constitucions si no havien d'ésser, per lots los ciutadans i en especial pel rei i llurs oficials, extrictament observades i rigurosament complídes, perxó, confirmant els Usatges de Barcelona, volèm i manèm que sian observades al peu de la lletra, per lo que no es vàlida cap contravenció als usos, pràctiques, costums ó constitucions de Catalunya, ancar que fós dictada pel rei ó llurs oficials.» (Corts de Montsó, anys 1289 i de Barcelona, 1481)

«Ni el Rei ni els seus Oficials poden despullar á algú de quelcuna cosa que posseeixi sense coneixement de causa i ferma sentència donada.» (Cort de Barcelona, any 1283)

Garanties processals

«Les causes plenaries tenen de finirse en el terme precís de 100 dies; si son apellacions en el de 50 i la causa de segona apellació en el de 10 dies comptadors de desde el en que fou incoada la causa [...] Tants cuants dies se passi d'aquesta regla, perfer la resolució, els pert el jutge, relator, magistrat ó de qui fós la culpa, de son respectiu salari.» (Corts de Barcelona, 1251, i de Montsó, 1517)

«Ningú pot ésser empresonat sens exprés manament de Jutge competent» (Cort de Barcelona, any 1228)

- Dret a una defensa justa

«Inspirantse en alts sentiments de justícia i humanitarísme, la Diputació Catalana donará salari á dos advocats i á dos procuradors pera que s'encarreguin de la defensa i tramitació respectivament de les causes en que els llitigants sian pobres i no pugan sostenir defensor propi.» (Cort de Barcelona, 1520)

Jurisdicció catalana

«Com que les Constitucions i demás Lleis perque's regeix la terra catalana, son elaborades única i solament per les Corts de Catalunya, sols aquestes tenen poder i forsa per derogar ó esmenar les dites ordenances de modo qué les ordres contraries als Usos, Privilegis generals ó especials, Capitols de Corts, Constitucions, no deuen obehirse ni acatarse ancar que fossin ó haguessin sigut dictades per el Rei ó el primogenit seu.» (Corts de Barcelona, any 1422)

«A Catalunya no's cursen ni resolen causes ó sentencies de tribunals forasters.» (Cort de Barcelona, any 1283)

Dret de reparació

«Si d'aquí en avant, per algun empleiat publich fos fet dany ó perjudici á quelcun ciudadá de Catalunya será immediatament reparat» (Cort de Montsó, any 1289)

Vegeu també

- Història del Dret català
- Usatges de Barcelona
- Cort Comtal

- Guerra de Successió Espanyola
- Decrets de Nova Planta
- Tercera Guerra Carlina
- Mancomunitat de Catalunya
- Generalitat de Catalunya
- Drets històrics

Referències

- ↑ Versió digitalitzada de l'incunable de les Constitucions Catalanes de 1493 (<http://mdc.cbuc.cat/u/?incunableBC,5470>)
 - ↑ Artícle de Francesc Ferrer i Gironès sobre els Drets Històrics (<http://www.vilaweb.cat/www/mailobert?id=1486204>)
- Constitucions Catalanes del 1495 (http://ca.wikisource.org/wiki/Constitucions_de_Catalunya_del_1495), fragment del text.
 - Versió digitalitzada de les Constitucions catalanes de 1520 (<http://www.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/67925179872347239143457/index.htm>).
 - Versió digitalitzada de les Constitucions catalanes de 1702 (<http://editorialbase.com/base.php?op=img&imgid=44>)
 - Constitutions y altres drets de Cathalunya, Barcelona, 1702 (http://ca.wikisource.org/wiki/Constitutions_y_otros_drets_de_Catalunya,_Barcelona,_fragment_del_text_publicat_en_1704).
 - Versió digitalitzada dels Capítols de Corts de Montsó (1510). Ministeri de Cultura fitxa (<http://www.mcu.es/archivos/lhe/Consultas/mostrarTitulo.jsp?titulo=028061>) imatge (<http://www.mcu.es/archivos/lhe/Consultas/imagen.jsp?cod=028061>) (fragment referent al Consolat de Mar.)
 - Furs, capítols, provisions e actes de cort fets y atorgats per la S.C.R.M. del rey don Phelip nostre senyor, ara gloriosamente regnant. Monçó, 1626 (http://ca.wikisource.org/wiki/Furs,_capítols,_provisions_e_actes_de_cort_fets_y_atorgats_per_la_S.C.R.M._del_rey_don_Phelip_nostre_senyor,_ara_gloriosamente_regnant._Monçó,_1626) fragment.

Enllaços externs

- Estat i nació a l'Europa moderna (<http://www.uvic.es/central/campus/gabinet/aulass/ca/albareda.html>) Conferència de Joaquim Albareda
- Les Constitucions catalanes (<http://www.paeria.es/cultura/cast/publicaciones/usatges.html>) a l'Ajuntament de Lleida
- Primera Llei del Codi Civil de Catalunya (<http://civil.udg.es/normacivil/cat/CCC/Primera.htm>) de 2003, que cita vàries de les Constitucions catalanes.

Obtingut de «http://ca.wikipedia.org/wiki/Constitucions_catalanes»

Categories: Història del dret català | Constitucions | Baixa edat mitjana de Catalunya | Edat moderna de Catalunya | Símbols de Catalunya

- Darrera modificació de la pàgina: 14 juny 2009 a les 17:51.
- Drets d'autor: Tot el text es troba disponible sota els termes de la llicència de documentació lliure de GNU. Wikipedia® (Viquipèdia™) és marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc., organització sense afany de lucre segons la secció 501(c)(3) del codi fiscal dels EUA.